

Harmónia a házasságban

Elmondotta: *Szunyoghy Farkas*

Bevallom, nagy örömmel fogadtam a Leánykör elnökségének megtisztelő felszólítását, mely szerint tartsak előadást a tél folyamán rendezendő „Feleségképző akadémián”. Még fokozódott örömöm, mikor a nekem szánt témát meghallottam. Harmónia a házasságban. Magábfoglalja ez az emberiség boldogságát. Harmonikus házasságban élni annyi, mint emberül élni. Boldog családok, boldog családtagok, boldog emberek és megelégedett társadalom.

Az én feladatom azonban nenn az, hogy e nagy témát szélességében és hosszúságában tárgyaljam, csupán annyi, hogy elmondjam, mi mindenhez van kötve a családi élet harmóniája?

Megbízóimtól, a Leánykör kedves elnökségétől, azonnal megkérdeztem, milyen hangon tárgyaljam a témát? A tárgykör által megkívánt komoly hangon ugyebár? Nem, volt a határozott felelet, legyem a hang könnyed, humoros és emellett a tartalma komoly. A humor fűszerével, a tréfa cukorporával hintsem be témámat. Megvallom azt is, először aggasztott a kapott utasítás, mert hogyan elegyíthető a humor és tréfa a komoly tárggyal? Mikor azonban hozzá fogtam az elmondani-valóm összegyűjtéséhez, kiesztargályozásához, rájöttem, hogy megbízóim nagyon bölcs tanácsot adtak, mert ha nem így nyúl valaki e témához, akkor... akkor Savonarola lánglelke és lángostora legyen benne és kéziében, mert korunk hibáinak jó része egyenesen bűn a házasság élet harmóniája ellen. Mivel pedig sem e hely, sem ez alkalom, sem pedig az én szerény személyem erre nem alkalmas, tartom magamat az utasításhoz. Sőt túl megyek rajta és elmondanivalóimat megkötöm, belehelyezem három rövid novellába. Ne méltóztassanak, megijedni, azon

utasításhoz is kötöm magam, hogy háromnegyed óránál nem tartanak tovább.

Számot kell azért adnom, ezzel tartozom megbízóimnak, elbeszéléseim tartalmáról előre, nehogy attól féljenek kedves hallgatóim, hogy messze kalandozva a tárgytól irodalmi ambícióim kielégítésére visszaélek a helyzettel. Nem, szigorúan témám körében maradok, csak talán kissé dramatizálva talán tömörítve mondom el gondolataimat a harmonikus házasságról.

Az elsőnek alapgondolata, amit vele illusztrálni akarok, hogy mennyire sikerül, azt kedves hallgatóim fogják megítélni, a szülők szerepe gyermekeik párválasztásában.

A másodikban azt mondom el, milyen kicsinységeken múlhat egy-egy házasság boldogsága, vagy milyen kicsiny áldozatokkal alapozható meg egy házasság harmóniája.

A harmadikban ... a harmadik elbeszélésemben nem mondok semmit. Egy mindennapi történet különös megvilágításban. Ezt a Leánykör tagjainak ajándéku szántam szíves türelmükért, hogy meghallgatni kegyeskedtek.

Kérem tehát szíves figyelmüket.

a) *Szülői áldás*

Mauks Mátyás ügyvéd úr, szokása ellenére indulatosan beszélget nagyobbik lányával, aki igen szomorúan ül előtte. Megérthető úgy az apa, valamint leánya felindulása. Nem kevesebbről volt közöttük szó, minthogy Ilonka kereken visszautasította azt a jó partit, melyet édesapja a legmelegebben terjesztett elébe.

— Jó párti, fényes párti, kiváló fiatalember, hozzá még szegről-végről rokon is, monda nagy jóakarattal az apa s az előterjesztésnek sírás lett a vége. Eltört az a bizonyos mécses, amelyik olyankor mindig eltörik, ha a szerelmes leánykának másvalakit kínálnak, mint az ő választottját.

Az apát nem lepték meg a hirtelen előtört könnyek, de nagy keserőséggel öntötték el atyai szívét.

— Tehát jól sejtettem, jól gyanítottam a sok irka-firka, egyletesdi megzavarták a józan belátásodat, kedves lányom. Inkább magamat vádolom, mint tégedet érte, nekem kellett volna, vagy még inkább édesanyádnak, idejében közbelépni, hogy a józan belátásod meg ne zavarodjék.

Nagyot sóhajt, lányához lép, megsimogatja fejét gyöngédem es keserűen folytatja: Különben édes gyermekem, az a sok regény, román, amit boldogult nagymamátok korában összeolvastatok, már ártalmatokra volt. Ezen már nem lehet segí-

teni, de azt a leghatározottabban kijelentem, hogy Mikszáth Kálmánhoz nem adlak.

A leány keservesen zokogni kezd.

— Nehéz eset leányom, mert ha Mikszáth, a te választottad lump volna, kártyás volna, azt mondanám, majd leszokik róla, az okos asszony sok könnyelmű férjet visszavezérelt a helyes útra, de a te választottadnál más az eset. Kilátástalanabb, mert Mikszáth okos, józanéletű, talpig korrekt ember, de fantaszta. És ez szörnyűbb hiba a kártyánál, a bornál, a prédatermészetnél. Ő azt képtelenséget vette a fejébe, hogy mint író él meg. Hát ez, kedves leányom, örület. Azaz nem örület akkor, ha ő maga egyesegyedül vág neki álomvilágának, de bűn, ha erre az örületre magával ránt egy tapasztalatlan leányt is.

— Édes gyermekem, sokszor hallottad tőlem, mikéint jött hozzám 1843-ban, kora tavaszon Pozsonyban az akkor már országos híró Petőfi Sándor ruhátlanul, éhesen és kicsiny diák-kamránkban húzta meg magát pár hétig. Ott írta az én diák ládám tetejére a „Távolból” című csodásan szép költeményét — nem tudom, kapott-e érte valamelyik kiadótól öt forintot. Magyarországon az irodalomból csak úgy lehet megélni, ha van mellette legalább pár száz hold földje az illetőnek.

— Az előbb említett partiról többet említést sem teszek, nyugodt lehetsz leányom, de azt is jegyezd meg, hogy Mikszáth felesége sem lesz beleegyezéssel, csak akkor, ha elővette jobbik eszét s biztos megélhetést teremtett magának. Ebből, jól jegyezd meg magadnak, nem engedek egy jöttányit sem.

E beszélgetés után szomorú napok virradtak a máskor olyan vidám Mauks portára. A reménytelenül szerelmes leányka beteg lett, s jó szülei aggódva látták hervadását. De nem sokkal volt jobb helyzete a fantaszta ifjúnak sem, aki arról ábrándozott, hogy a szíve választottját abból a forintokból fogja eltartani, amit megírandó novelláival és regényeivel fog szerezni a kiadóhivataloktól.

A leányuk egészségiéért aggódó szülők felejteni, üdülni Ilonkát egy pesti rokonukhoz küldték. A jó rokon pártjukat fogta a szerelmeseknek és a szülők legnagyobb meglepetésére pár heti távollét után kaptak egy sürgönyt, melyben Mikszáth tudatta velük, hogy diszpenzációval egybekeltek.

Elképzelhetjük, milyen szívszorongva várták a szülői választ. Hát nem az jött, hanem szakadatlan láncolata a szerencsétlenségeknek. Mikszáth édesanyja azon a napon halt meg kolerában, mikor az esküvőjük történt. A szerkesztők mintha csak összebeszéltek volna, papírkosárba dobták a benyújtott novellákat. Majd jött betegség, gyerekáldás kiskoporsóval, és

három év leforgása alatt beigazolódott az apa jóslata. Nem volt más megoldás, mint a válás. A fiatal asszony azonban szerető asszony volt és kijelentette, meghal, ha kell éhen az ura mellett, de el nem válik. Jött az ügyvédi furfang és rákényszerítették Mikszáthot, hogy olyan tartalmú levelet írjon nejének, melyben azért kéri a válásba beleegyezését, mert már ő más szeret, s ne állja útját boldogulásának. A szegény asszony hónapokig tartó idegrohamot kap, melyből mire magához tért, édesapja meghalt, családi vagyonuk tönk szélére került. Ezután jött szörnyűséges, küzdelemmel teljes hat hosszú esztendő. Az elvált házastársak külön-külön birkóztak az élettel. A hetedik esztendőben aztán az történt, hogy a szerencse rámosolyodott szegényekre. De milyen regényesen történt ez is. Mikszáth a hosszas terhes küzdésben beteg lett és makacs gyomor baját gyógyítandó fürdőre megy. Sajtó alatt lévő könyvével, a „Tót atyafiakkal” nem is törődött. Nem várt tőle semmit. És megtörtént a csoda. Egy kötete egy csapásra országos hírű íróvá tette egyik napról a másikra. De erről sem ő a fürdőhelyen, sem elvált felesége egy szót sem tudtak. Egyikőjük sem olvasott újságot.

Bármennyire szeretném is elmondani e történetnek a megható részleteit, melyekben ismét egymásé lettek hat hosszú, szenvedésteljes év múltán, nem térhetek ki erre, mert a céлом más. Csak azt a jelenetet mondom el, mikor másodszor jegyet váltottak és Mikszáth boldogan nyújtotta át régi feleségének új menyasszonyának a „Jó palócok” dedikált példányát.

— Kedves Ilonkám, ez a könyv a mesebeli táltos paripa, melynek csak azt kell mondanom, hip-hop, jó paripám ide vigyél, oda vigyél. Elvitt már a Kisfaludy Társaságba, el az Akadémiára, el fog vinni talán még az országházba is, de legfőképpen elhozott ide magához.

Meghatottan ölelték meg egymást és így álltak hosszú percekig szótlantul, bizonyára elvonult előttük a keserves hat esztendő. Ismét Mikszáth szólalt meg.

— Tudja, kedves, nem az volt a hiba, hogy ez előtt hat esztendővel egybekeltünk, hanem hiányzott a szülői áldás. A szülői áldás pedig, ha megvan, nem is látszik a boldogságban. De ha nincs meg, a hiányában elhal a legnagyobb boldogság is!

b) *Harmónia a házasságban*

A „Nagy Pizkos” különszobájában hirtelen csend lett. A cigányok zengő szerszámjait letették s a melléjük készített boros és szódás üvegek tartalmából gyantázni kezdték kiszáradt torkukat. Az urak asztalánál felállott egy jó harmincas

korú férfi s harsány hangon felkiált: — Most pedig halljuk Feri bácsit!

Hogy hallgatóim tisztába legyenek a helyzettel, néminemű felvilágosítással tartozom.

A „Nagy Pizskos” vendéglő egyik alföldi városban, ahol történetem lejátszódik. Neve méltó önmagához, a büszke „Korona Szálló” nevet igazán nem érdemli. Az a társaság, kiket a fent említett vendéglő különszobájában tisztelni szerencsénk van, a helybeli arany ifjúságnak vezető személyiségei. Legénytort ülnek. Már idestova egy hete, de így illik, mert nagy vadat temetnek. Nagyvadat, a város tiszti orvosát, ki dr. Kovács Imre névre hallgat. Legénybúcsúját tartják vasárnaptól fogva és még ma, pénteken este sincs Vége. Nem is lesz, mert minden este a társaság más-más tagja búcsúztatja és még többen vannak hátra. Ma épen az egyetlen nő, illetve özvegysorsban levő tag mondja a búcsúbeszédet. Ez abból áll, hogy elmondja tapasztalatait és élményeit a házasságról s a végén összefoglalja elgondolását rövid, velős axiómába. Ezt követi a cigány, tuss, kocintás, majd éjjeli zene a boldog menyasszonynak, ezért kell a cigánynak kézügyben lenni.

— Halljuk Feri bácsit! — zúg fel az asztal körül ülők ajakáról, mire egy idős, kissé törődött bácsi emelkedik szólásra, kezében vörös kadarkával telt pohár, így kezdte ünnepi szónoklatát.

— Uram, uram, dr. Kovács Imre uram, városunk testi épiségének köztiszteletben álló öre, szállok az Úrhoz!

Először is azon kezdem, hogy ellentmondok a tegnap este elhangzott búcsúztató tanulságának, mely szerint boldog házasság nincsen, nem is volt és nem is lehet, mert még ha a legforróbb szerelem televényéből nőtt légyen is ki, két cerberus leselkedik reá és valamelyik egészen bizonyosan felfalja. Az egyik cerberus neve, ez a harapósabb, de kevésbé veszélyes, az emberi önzés. A másik olyan mint az orozva maró eb, a megszokás a neve. Ez a veszélyesebb, mert nem ugat, nem viszorítja a száját, hanem észrevétlenül összeharapdálja a boldogságot. Értsük meg egymást, uraim, és főképen te értsd meg, igentisztelt búcsúzó barátunk, ki az arany szabadélet virányairól a házaseslet tagadhatatlanul korlátozottabb ligetébe térendő vagy. Értsünk szót, nem abban polemizálok a tegnapi szónok konklúziójával, hogy a legboldogabb házaseslet berkeiben is nem leselkedik ott ez a két bestia, mert mit tagadjam, élnek, ott vannak azok, de úgy viselkedünk velük, mint a példabeszéd mondja: „Aki ebbel játszik, bot legyen kezében!” Közibe kell vágni a két bestiának, hogy ne legyen kedvük harapni.

Közbekiált valaki, nyilván az a szónok, akivel Feri bácsi polémiát kezdett.

— Könnyebb ezt mondani, minit megtenni, kedves Feri bátyám!

— Ne zavarj, öcskös, elmondom, hogyan fékeztem én meg a te két cerberusodat. Igazabban csak az elsőt, mert a másodikat nem én, hanem az áldott emlékű asszonyom juhászította meg. Mindkettőt elmesélem. Kicsit hosszú lesz, de most ez a dollgunk. Igyunk egyet előbb, aztán hozzákezek.

Ittak s Feri bácsi folytatta.

— Azért kell kissé messzebb kezdenem, hogy megérthesétek. Hej, barátocskám, mikor nem kezdtem az életet sok minden másképen volt mint máma. így példának okáért a legrosszabb előmetel a bírói pályán volt. Mire kibőjtölte az ember a joggyakornokság, az aljegyzői éveket s bekerült az albírói státusba, bizony mondom, erősen benne volt a harmincas éveiben. Aztán hozzá még Bácskától Turószentmártonig, Zimonytól Máramarosszigetig megtapasztalt jó egynehány várost. Ebből az a nehéz helyzet állott elő, hogy vagy elkésett a családalapítással, vagy szemébe kellett nézni a legtakarékosabb életnek. Én az utóbbiak közé tartoztam — Istennek legyen hála!

Huszonnégy éves koromban a balassagyarmati bíróságon voltam joggyakornok. Ott kezdtem az életet. Nemcsak a hivatalt, de a házasságot is, mert én bátor legény lettem két ragyogó női szemtől.

Kis diák koromtól kezdve pennaforogató ember voltam. Alig melegedtem meg Gyarmaton, a helyi lapban irkálni kezdtem. Egy reggel a princípálisom így szólt hozzám:

— Kis komám, írd a Gyarmati Lapokba valami ügyes cikket a kötőkéről.

— Azt se tudom, mi fán terem a kötőké.

— Megmondom én neked. A „Kötőké” a kaszinó házi mulatsága. Tudod, szombaton estéimként a mamák eladólányaikkal, a fiatalemberek, meg néhány fiatal család összejön és a maimák kötögetnek, a fiatalok kurizálnak, beszélgetnek, később táncolnak is — ez a kötőké. Én vagyok a kaszinó igazgatója és ezért kérlek, valami hangulatos beharangozást írd a legközelebb megjelenő számba.

A megbízást vállaltam és fiatalos hévvel megírtam a cikket. A cikkben azonban túllöttem a célon. Vagy az is lehet, hogy nem, de valahogyan megsértettem a gyarmati lányok érzékenységét. Azt írtam ugyanis, hogy a kötőké bevezeti a szépségversenyeket és más ilyes dolgokat. Ezt zokon vették. Haragosan rontott hozzám a princim:

— Tyú, kis komám, elhajítottad a kalapácsot. Nem Mu-

csán vagyunk, megsértetted a lányokat. Azt mondták, szóba sem állnak veled a kötőkén. Különösen a Polgáry kisasszonyok tüzelnek ellened.

— No, azt különösen kiállóm, mert még a színüket se láttam eddig.

Ilyen környülállásokkal jött el a kötőke. És mit tesz Isten? A kötőkéről úgy mentem haza, hogy a közbülső Polgáry lányba halálosan beleszerettem.

Simán ment különben a dolgok folyása egészen addig, míg egy gazdag kérő választottam körül fel nem lépett. A helyzet egy józan ember előtt sem lehetett kétséges. Egyik oldalon én állottam az aljegyzői fizetéssel és a lánykám irántam való szeretetével, a másik oldalon a gazdag kérő és az egész család. Meg kellett előznöm. Merészen felleptem én is kérőnek. Felvettem az akkori módi szerint félig kifizetett ferencJóskámat és a papától megkértem a lány kezét. A papa okos, jó ember volt. Nem utasított el, de feltette a komoly kérdést.

— Miből gondolja, kedves jegyző úr, hogy megélnék?

— A fizetésemből, — feleltem szerényen, de bátran.

— És mennyi légyen az?

— Biz az nem valami sok, de erős akarattal és a jövőbe vetett erős bizalommal csak megélünk valahogy. Ezer pengőre megy a fizetésem a kiszállási díjakkal.

Apósom nem mondott ellent. Azt mondta, ha a lányom vállalja ezt a nehéz sorsot, nekem nincs kifogásom ellene. Behívta a választottamat, feladta a kérdést neki, persze én már tudtam az ő feleletét és neki vágtunk az igen takarékos esztenődőknek.

Most jön az első cerberus. Az esküvőnk utáni legmézesebb hetekben már elővettük a ceruzát, mert számolni kellett. De milyen számolás volt az! Nem azt vettük ceruzahegyre, mire telik, hanem azt, mire nem telik? Miről kell lemondanunk? Én nagy dohányos voltam. Szép, faragott tajtékszipkáim voltak. Egyetlent fényűzésem. Mikor az én okos asszonyom számolni kezdett, azonnal láttam, dohányzás többet nincs. Ránéztem a feleségem gondterhes gyönyörű arcára, minden gondolkozás nélkül abban a szempillantásban összecsomagoltam kedves szipkáimat, még a meglévő fél doboz purzicsán dohányomat és tárcámat is melléjük tettem — és soha többé nem dohányoztam. Az első cerberusnak, az önzésnek betömtem a száját. Nem is volt vele bajom sohasem. Nem ez volt különben az utolsó, de szívesen, fájdalom nélkül tettem. Bár most is tehetnék, de nincs kiért, nincsen kinek.

Itt Feri bácsi ismét poharat emelt és a kissé szomorkássá vált hangulat felélénkítésére magasra emelte poharát (és a trón-

járól lemondott angol herceg egészségére emelte poharát az-
zal, milyen könnyű a mi doktorunknak, akinek sem a pipáról,
sem az angol koronáról nem kell lemondani, hogy boldoggá le-
gyen ő és a kiválasztottja.

— A második fenevad, mint mondtam, veszedelmesebb az
elsónél. Épen ezért szemmel kell tartani állandóan — folytatta
Feri bácsi. — Ez a szemmeltartás abból áll, hogy amikor a fia-
tal pár összekerült és javában megeddegélte az előírástól mézet
s kezdenek rátérni a mindennapi eledelekre, a grízes laskára,
babfőzelékre, nem okvetlen szükséges a fiatal férjnek mihelyst
a hivatalból hazaérkezéskor úgy átöltözni, sub titulo ruhakímélés,
mintha valami vándorló mesterlegény lenne. Az asszonykának
sem kell a konyhából olyan lomposan ülni az asztalhoz, mintha
a háztartási alkalmazott kosztümjét viselné. Ha borjúpörkölt-
tel várja is férjurát, nem szükséges a kapott kézcsóknál veres-
hagymaszagú kezet nyújtani. Általában vékony selyemszálként
még a házasság évtizedeiben is ott legyen az egymásnak tet-
szeni akarás. férj ne felejtse el, hogy felesége rendesen öl-
töződő fiatalemberhez ment férjhez. A nő pedig tartsa szem
előtt, hogy férje azért vette el annak idejében, mert szebbnek,
különbnek, csinosabbnak tartotta minden lánynál — nos erről
a piedesztálról maga szállítja le magát akkor, amikor egy kicsit
kényelmetlenségért, fáradság megkíméléseért nem ad eleget
magára. Szép és hasznos a nagytakarítás, nagymosás és eféle,
de azért nem akar egy férj sem ilyenkor .szedett-vedett ruhák-
ban maskarának öltözött valakit látni az ő felesége helyett.
Okos az az asszony, aki a házi dolgok helyéről már csak azért
is kitessekeli a férjét, hogy az ne lássa őt, fejezzem ki szépen,
ne lássa olyan munkában és ruhákban, amelyik nem előnyös.
Bolond az a férfi, aki haragszik egy kis púderre, egy kis kölni-
vízre, melyet asszonya olyankor használ el, mikor a munkából
kimosakodva előjön.

— Tehát a megszokás cerberusát az illúzió pálcájával tart-
juk féken.

Ismét közbeszólt valaki:

— Ezek szerint, kedves Feri bátyám, mi kell hát a boldog
házassághoz?

— Kell, öcsém, lelki harmónia. Ezt pedig nem adják in-
gyen. Megértés, áldozatos szeretet, bizonyosfokú illúzió a fizet-
ség érte. De ebben az esetben, tehát, ha ezek megvannak, éle-
tünk boldog lesz. Ezt kívánom és a mi kedves doktorunknak
és nektek is azt mondom, ti megcsontosodott agglegények. Ürí-
tem poharamat a doktor készülő frigyének állandó boldogsá-
gara, de ürítem a ti meg javulásotokra is!

— A cigány tust húzott, a poharak összecsendültek és elin-

dult az egész kompánia éjjelizenét adni az ünnepelt menyasszonyának.

c) *A szerelem*

Zoltán Béla főhadnagy a legnagyobb nyugodtsággal vacsorázott még este fél 10-kor és éjfélkor már egy kisvárosi báli közönség szenzációja lett. Hogy hogyan; és miért, arról nem tud sem magának, sem másnak számot adni. De nem is nagyon akar, mert őt magát is teljesen lefoglalja az alig érthető eset.

A nagygyakorlatról ütegevel lemaradt. Azaz lépcsőben vonultak haza és éjjeli szállásul, a kapitánya úgy rendelkezett, hogy itt maradnak ebben az istenhátamegetti fészekben. Az üteg tisztikara vacsorázott, mikor tánczene ütötte meg fülüket. Az emeleten a helybeli úri társaságnak éppen valami táncestélye volt. A zenére a fiatalság, a fáradságot nem ismerő, azonnal elhatározta, táncoljunk egyet. Pont Zoltán Béla volt az egyetlen, aki húzódozott; mit érdeklí őt e város, többet ér egy jó alvás, pihenés mindennél. Azonban, ha már a többiek felmennek, nem akarta kihúzni magát ő sem, de előbb elolvasta a lapokat, átböngészte a sportrovatokat, a legunalmasabb ábrázattal ő is felment a többiek utáni. Végigszemlélve a hölgykoszorút, unottan félreült egy díványra. Várt valamit, hogy mit, azt nem tudta. Ásítózva üldögélt és éppen jelenteni akarta a kapitánynak, hogy ő bizony szállására megy, mikor egy táncos pár mellette állott meg és a táncos táncosnőjét pontosan mellé ültette le. Zoltán főhadnagy érezte, hogy valaki van háta mögött és inkább udvariasságból, mint kíváncsiságból megfordult. Egy szép fiatal lány ült mellette.

— Bocsánat, hogy háttal ültem felé, szólt zavarral. És zavara percről-percre fokozódott, amint a lányt látta. Nem volt Zoltán főhadnagy málészájú legény, hozzá is volt a hölgyek társaságához szokva, de amit most e lány mellett érzett, teljesen új volt előtte. Csak bámult és gyönyörködött. Úgy érezte, mintha régi-régi ismerőst pillantott volna meg. És még tetézte a helyzet furcsaságát az, hogy a lány is bizalmas, örömteli tekintettel szemlélte őt. Teljesen megfélemedezett minden illemszabályról, mint a legtermészetesebb dolog lenne, örömmel folytatta a beszélgetést: Csakhogy ismét találkozhattunk. A lány ugyancsak teljes bizalommal nyújtja a kezét és így felel:

— Várt?

— Nagyon és régen.

Olyan meghitt beszélgetés fejlődött közöttük hirtelen, mintha Isten tudja mióta ismernék egymást.

Kisvárosi társaságban hamar feltűnik az ilyesmi és a lány gardedámja, a testvérnénje sietett hozzájuk. Azt hitte természetesen, ismerősök és kérdi, miért nem táncolnak, várta ugyancsak természetszerűleg a bemutatkozást. Nagyot nézett, mikor kiderült, most látják egymást először. Ki is adta a parancsot, tessék táncolni, nincs rendjén az ilyen magukbamélyedő beszélgetés. Csak felesleges feltűnést és mendemondát okozhat.

A főhadnagy úrigyerek volt és szó nélkül vitte új ismerősét a táncolók közé. Öreg keringőt húzott a cigány. A lány dalam csak fokozta a varázslatot s magukról és mindenkiről elfeledkezve észre se vették, mikor a zene elhallgatott. A főhadnagy karon fogta a lányt és sétálni kezdtek. De az a séta ismét szenzáció volt. Mint a legszerelmesebb párok. Szorosan karolta át a fiú a lányt, egymást nézték, suttogtak séta közben.

— Hogy hívják magát, kedves?

— Klára. Szép név?

— Nagyon, de én másra emlékezem.

— Mire?

— Nem tudom, de másképen hívtam.

— Mikor?

— Nem tudom. Hát engem hogy hívnak?

— Megmondta a bemutatkozáskor, de énnekem is úgy tetszett, mintha az nem az igazi volna. Nem Béla. Ez nekem idegen.

Ilyen értelmetlen csacsiságokat sugdostak egymásnak közmegbotránkozásra (már összeröfönt az érdekelt asszonyok kupaktanácsa, nini a kis Szabó Klári főhadnagyot csípett magának! de forgatja azt a hamis szemét), mikor a leány nénje ismét közbelépett.

— Klári, megyünk haza, ha így megfeledkezel magadról. Mindenki titeket bámul.

Haza is vitte hűgát, s útközben volt prédikáció a jómodorról.

Zoltán Béla is hazament. Pihenésről, alvásról azonban szó se volt. Kimondhatatlan öröm és boldogság öntötte el. Többször felugrott az ágyából s lázasan lüktető fejét hozzányomta az ajtófélfájához, annak hűvössége jól esett forró halántékának, és belesuttopta a csöndes éjszakába a lány nevét.

Korán reggel örömmel vette a parancsot, hogy egy nap még itt időznek. Sietett reggelizni tisztársaihoz. Azoknak is feltűnt az előző esti udvarlása és húzták is.

— No, kedves fakír úr (így hívták Zoltánt a nők körüli csöndes es tartózkodó természetéért) — aligha meg nem babonázott az este valaki!

Zoltán Béla állotta szótlantul a heccelődést. Reggeli után diszkréten félreszólította a kapitányt.

— Százados úr, nagy szívességre kérem. Arra, kérje meg számomra azt a kisleányt, akivel az este itt a bálban megismerkedtem.

— Ejha! füttyentett a százados, nem lesz ez, te gyerek, gyors tüzelés. Azt se tudod, milyen családból való, azt se tudod, milyen a lány? Nem is ismered tulajdonképen!

— Annyit mondhatok, nem bánom akárkinek a lánya, akármilyen lenne is, elveszem páromul. Nem tudok számot adni érzelmeimről, csak azt bizonyosan tudom, az Isten nekem teremtette.

— Mit szólnak hozzá szüleid?

— Ehez nem szólhat senki. Úgy tessék intézni a dolgot, hogy én választ nem várok. Tizenkét óráig itt ülök a vendéglőben. Ha kosarat kapok, akkor kegyeskedjék idefáradni, ha addig százados úr nem lesz itt, az azt jelenti, hogy mehetek és viszem is a gyűrűket.

— Rendben van, fiam. Tizenkettőig várj reám itt, ha nem jövök, jöhetsz a gyűrűkkel.

A százados minden instrukció ellenére utána nézett a leány körülményeinek és nagy megnyugvással vette tudomásul, hogy a lány származása kifogástalan.

Míg ezek a vendéglőben történtek, Szabó Károly járásbíró portáján is szokatlan események fejlődtek. A máskor csöndes, komoly középső lány, a Klárika, most vidám, mint egy fiatal rigó. Nem bír jókedvével, dalol, táncol, majd hirtelen elkomolyodik. A nénye elmesélte a báli történetet, hogy bizony-bizony nem illő magaviseletet tanúsított Klári és helyénvalónak tartja, ha édesapja megdorgálja, sőt, meg is kell fenyegetni, hogy legközelebb itthon marad, ha illendőbben nem viseli magát.

A családi tanácskozás kellős közepébe érkezett a leánykérő százados.

Összecapta ám a kezét mindenki. Nahát, ez hihetetlen! A járásbíró alapos és komoly ember volt. Megfontolás! időt kért.

— Sajnálom, bíró úr, csak egy negyedórai időnk van. A fiú ugyanis azt mondta, ha tizenkét óráig vissza nem megyek a vendéglőbe, úgy ő ezt igennek veszi és már el is indul az előre megrendelt gyűrűkkel.

Ismét általános elképpedés. Behívják Klárit, ő az egyetlen nyugodt személy. Kijelenti, hogy igenis hozzámegy.

Mindezek tovább tartottak egy negyed óráinál és mint ígérte, be is állított Zoltán Béla. Strammul bemutatkozik és a bámuló apának megköszöni, hogy számára felnevelte lányát. Atillája zsebéből előveszi a gyűrűket, felhúzza a Klári és a sa-

ját ujjára, és már ismét elveszett számukra mindenki, csak egymásnak élnek, egymáshoz beszélnek értelmetlen csacsiságokat, így — ezer esztendeje kereslek! Ezer esztendeje várlak!

Mialatt ez történt, ember által nem látható lények jelentek meg a szobában. Az egyik hatalmas, sötét, zord alak. Mint maga az élet. Homokóra csüng nyakában, melynek szemecskéi nem fogynak el soha. A másik épen ellentéte. Fiatal gyerkőc, mosolygó, pufók ábrázattal ragyogó szemekkel. Aranyos színben csillogó szárnyain vidáman röpköd. Játék-nyíl és tegez van kezében. A homokórás a jegyes párhoz lép és szürke táblácskát akaszt fekete zsinórral nyakukba. Szürke táblák, fekete zsinóron... a Sors rendelkezései, melyek az Idő méhében születtek.

— No, nézzük, Idő bátyus, mit hoztál szegénykéknek? Olvassa a szürke tábla komor betűit. Nehéz sors, mint legtöbbször a Földön. De azért vagyok én, hogy segítsek. Két kezét ráteszi a két sorstáblára, végig simítja gyöngéden mindkettőt, mire azok világosodni, derülni kezdenek. A fekete zsinór is világos színűvé változott. Majd egy rózsaszínű szállal összekapcsolta a két táblát.

Így ni, öreg Idő bátyus, amit ti a sorstestvéreddel elrontottok, azt én helyre hozom. Míg ez a szál összetartja őket, addig nem fog rajtuk baj, bánat, keserűség, megpróbáltatások, addig az élet örömteli és boldog. Ez a selyemszál az élet legnagyobb értéke.

Emberi szem e jelenetet nem láthatta, beszédjüket fül nem hallhatta, de a jegyespár megérezte, mert örömben simák és kacagnak. A sírás az Időnek szólt, a boldog nevetés pedig a szerelem angyalának.